
UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

Peperiksaan Semester Pertama
Sidang Akademik 2004/2005

Oktober 2004

ZCE 305/3 - Fizik Atom dan Fizik Nukleus

Masa : 3 jam

Sila pastikan bahawa kertas peperiksaan ini mengandungi **LIMA** muka surat yang bercetak sebelum anda memulakan peperiksaan ini.

Jawab mana-mana **LIMA** soalan. Kesemuanya wajib dijawab dalam Bahasa Malaysia.

1. Persamaan nilai eigen untuk atom hidrogen ialah

$$L^2 Y(\theta, \phi) = \lambda \hbar^2 Y(\theta, \phi)$$

di mana L^2 ialah operator momentum sudut yang diberikan oleh

$$L^2 = -\hbar^2 \left[\frac{1}{\sin^2 \theta} \frac{\partial^2}{\partial \phi^2} + \frac{1}{\sin \theta} \frac{\partial}{\partial \theta} \left(\sin \theta \frac{\partial}{\partial \theta} \right) \right].$$

- (a) Tunjukkan bahawa persamaan nilai eigen ini boleh dipecahkan kepada dua bahagian masing-masing berfungikan θ dan ϕ .

(40/100)

- (b) Dengan menggunakan syarat keortogonan

$$\int_0^{2\pi} \Phi_m^* \Phi_m d\phi = \delta_{m'm}$$

di mana $\delta_{m'm}$ ialah fungsi dirac delta dan ciri ketunggalan fungsi $\Phi_m(\phi)$, cari penyelesaian penuh untuk fungsi $\Phi_n(\phi)$.

(40/100)

- (c) Lakarkan plot polar ketumpatan kebarangkalian sudut $\Theta_{\ell m}^*(\theta) \Theta_{\ell m}(\theta)$ dan $\Phi_m^*(\phi) \Phi(\phi)$.

(10/100)

- (d) Untuk keadaan nombor kuantum prinsipal $n = 3$, berikan nombor kuantum orbitan dan nombor kuantum magnet yang mungkin.

(10/100)

2. (a) Dengan menggunakan operator $L_z = -i\hbar \frac{\partial}{\partial \phi}$ dan syarat keortogonan yang sesuai, buktikan nilai jangkaan untuk L_z ialah

$$\langle L_z \rangle = m\hbar$$

(30/100)

- (b) Jelaskan Prinsip Eksklusi Pauli. Dengan mempertimbangkan fungsi gelombang untuk dua zarah yang seiras dan takbersalingtindakan, terbitkan prinsip ini.

(30/100)

- (c) Jelaskan Petua Hund. Dengan menggunakan petua ini, bina tatarajah elektron berasaskan petala K, L, M ... dan sub-petala s, p, d untuk atom ${}_{26}\text{Fe}$. Terangkan bagaimana konsep kemagnetan boleh wujud untuk atom ini.
(20/100)
- (d) Terangkan asal-usul tenaga interaksi yang berlaku semasa gandingan antara momentum sudut orbital L dengan momentum sudut spin, S dengan mengambil kira lintasan orbit klasikal elektron. Jelaskan fenomena yang wujud hasil daripada tenaga interaksi ini.
(20/100)
3. (a) Dengan berpandukan gambarajah yang sesuai, jelaskan ujikaji Stern-Gerlach. Perincikan bagaimana keputusan ujikaji ini boleh membuktikan kewujudan spin elektron dan pengkuantuman ruang.
(30/100)
- (b) Dalam ujikaji Stern-Gerlach, atom perak melintasi jarak 0.1 m melalui medan magnet tak-homogen yang berkecemeran 60 T/m. Jika pengasingan yang diperhatikan di plat pemungut ialah 0.15 mm, tentukan halaju atom perak ini. Jisim atom perak ialah 1.79×10^{-25} kg.
(20/100)
- (c) Ketumpatan nukleon $\rho(r)$ boleh diberikan oleh persamaan
- $$\rho(r) = \frac{\rho_0}{1 + \exp[(r - R_0)/a]}$$
- Plotkan taburan ketumpatan ini dan jelaskan parameter-parameter dan konsep fizik yang boleh diperolehi daripada plot ini.
(20/100)
- (d) Dengan menganggapkan bahawa nukleus sebagai nukleus yang seragam, tentukan ketumpatan nukleus. Di beri jisim nukleon ialah 1.7×10^{-27} kg.
(15/100)
- (e) Jika jisim neutron, $m_n = 1.009$ u dan jisim proton $m_p = 1.008$ u, tentukan tenaga ikatan untuk nukleus ${}_{28}^{64}\text{Ni}$. Diketahui jisim ${}_{28}^{64}\text{Ni}$ ialah 63.9280 u.
(15/100)

4. (a) Persamaan jejarian Schrödinger untuk deuteron ialah

$$\frac{1}{r^2} \frac{d}{dr} \left(r^2 \frac{dR}{dr} \right) + \frac{2\mu}{\hbar^2} (E - V) R = 0 .$$

Tunjukkan bahawa penyelesaiannya adalah dalam bentuk

$$U_1(r) = B \sin ar \quad (r \leq r_0)$$

$$U_2(r) = C e^{-br} \quad (r \geq r_0)$$

Daripada kedua-dua fungsi ini tunjukkan bahawa kedalaman telaga keupayaan boleh diberikan persamaan

$$V_0 = \frac{\pi^2 \hbar^2}{8\mu r_0^2}$$

(70/100)

- (b) Dengan menggunakan Hukum Geiger-Nuttal, tentukan sepenuh hayat ^{214}Po yang mengeluarkan zarah alfa yang berjulat 6.97 cm. Diketahui julat zarah alfa yang dikeluarkan oleh ^{226}Ra ialah 3.36 cm dan setengah hayatnya 1622 tahun, manakala julat zarah alfa yang dikeluarkan oleh ^{210}Po ialah 3.85 cm dan separuh hayatnya ialah 138 hari.

(30/100)

5. (a) Dalam satu siri reputan berturutan, nuklid A menghasilkan nuklid B, yang seterusnya mereput menghasilkan nuklid C. Pemalar reputan masing-masing ialah λ_A , λ_B , λ_C . Jika pada $t = 0$, bilangan nuklid A ialah N_{A0} , manakala bilangan nuklid B dan C ialah sifar, tunjukkan pada masa t , bilangan nuklid B, N_B ialah

$$N_B = \frac{\lambda_A}{\lambda_B - \lambda_A} N_{A0} (e^{-\lambda_A t} - e^{-\lambda_B t})$$

Lakarkan taburan $N_A(t)$, $N_B(t)$ dan $N_C(t)$.

(50/100)

- (b) Tunjukkan bahawa nilai-Q untuk sesuatu tindakbalas nukleus $X(a,b)Y$ boleh diberikan oleh persamaan

$$Q = E_b \left(1 + \frac{m_b}{M_y} \right) - E_a \left(1 - \frac{m_a}{M_y} - \frac{2}{M_y} (m_a m_b E_a E_b)^{1/2} \cos\theta \right)$$

di mana setiap simbol membawa makna yang tersendiri.

(30/100)

- (c) Dalam tindakbalas $^{12}\text{C} (d,\alpha)^{10}\text{B}$, didapati pada sudut 90° daripada bim neutron, tenaga zarah- α ialah 10.18 MeV. Manakala pada sudut 60° daripada bim deuteron, tenaga zarah alfa ialah 10.48 MeV. Tentukan tenaga bim deuteron dan nilai-Q bagi tindakbalas ini.

(20/100)

6. Tuliskan nota ringkas daripada DUA tajuk-tajuk di bawah:

- (a) Model Rutherford dan Model Bohr: Perbandingan antara teori dan dapatan ujikaji
- (b) Petua pilihan untuk peralihan elektron.
- (c) Kesan Zeeman Biasa dan Kesan Zeeman Janggal.
- (d) Daya nuklear merujuk kepada julat, kekuatan, penepuan dan kebersandaran terhadap cas.
- (e) Teori Fermi untuk reputan beta.
- (f) Tawaran elektron dan penukaran dalam.

(100/100)